

11 2003m - 2004m - zmiana + cena

MEMORIAL

General Marii Wittek



+ [illegible] VM
NOWOGRÓDZKA

ŻOB
Judyta
Organizacja
Antyfaszystowsk

[1908? - 1943]

3557 / WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — NOWOGRODZKA

Judyte

3557/WSK

I/1. Relacja ✓ k. 5, 26.

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

✓ k. 1, s. 1-2

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja

✓ k. 3, s. 3.

V. Nazwiskowe karty informacyjne

✓ 6

VI. Fotografie —

II. Relacja:

- Relacja Nowogrodzkiej Judożyty oprac. puer E. 2. i D. Kr., wydruk 15. II. 2005. K. 2, s. 1-2.
- Relacja - biogram Nowogrodzkiej Judożyty opracowane puer E. 2. i D. Kr. do II t. "Słownika VM Kobiel." z uwagami prof. T. Friedel - 24. VIII. 05. Msp/rkp. K. 3, s. 3-6.



Spec. E2i białostocki for (gł) wydruk 15.11.05 " 92. 1/1/1
przedwojny wstąpił KPP
organizatorka oddziałów partyzanckich w getcie białostockim, zginęła tam w czasie powstania w getcie białostockim. potem odobrano postępek;

(fotoreprodukcja)
Judyta Nowogródzka urodziła się ok. 1908 w warszawskiej rodzinie inteligenckiej. Ukończyła gimnazjum Kaleckiej, aktywnie działając w ZMS, aktywistka KZMP, Członkini KPP.

W czasie wojny mieszkała w Białymstoku w domu przy ul. Jurowieckiej. Członkini zorganizowanej w 1942 Organizacji Antyfaszystowskiej. Z ramienia kierującego Organizacją Komitetu Antyfaszystowskiego, koordynowała pracę organizacji młodzieżowej, utworzonej równoległe do kół dla dorosłych. Organizowała grupy bojowe w getcie. Niektórym z nich udało się wyjść z getta i utworzyć oddziały partyzanckie. W kwietniu 1943 wyszła z getta grupa zmobilizowana przez Judytę, została jednak napadnięta i rozbita pod wsią Lipowy Most i musiała powrócić do getta. Mimo niepowodzenia Judyta przygotowywała dalsze wyprawy do lasu i niebawem wyruszyła kolejna dobrze uzbrojona grupa 30 ludzi, której udało się przedostać do lasu.

Po wybuchu powstania w getcie białostockim 16 VIII 1943 Judyta była komendantką swojej grupy bojowej liczącej ok. 40 mężczyzn i kobiet nieźle uzbrojonych. Brali m.in. udział w odparciu ataku Niemców na ogród Judenratu. Udało im się przeżyć bombardowanie tego ogrodu przez Niemców i podjęli dalszą walkę. Broniąc się próbowali przedostać się wraz z innymi ocalałymi przez rozwalony parkan gettowy do lasu. Niestety próba nie powiodła się, poległo wtedy ok. 70 bojowców. W czasie walki, Judyta chora na serce, dostała ostrego ataku serca. Pomimo ciężkiej choroby zorganizowała nową grupę bojowców, która w nocy 19 sierpnia podjęła ponowną próbę szturmowania parkanu i przedostania się do lasu, która jednak również się nie udała; w tej walce Judyta prawdopodobnie zginęła.

Judyta Nowogródzka Postanowieniem Prezydenta RP Nr 436/48 z 7 III 1949 została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, na wniosek Wojewódzkiego Komitetu Żydowskiego w Białymstoku z 5 VIII 1948, z uzasadnieniem: *Członek Komitetu Antyfaszystowskiego w Białymstoku, organizatorka grup bojowych. Śmierć poniosła w walce z Niemcami w ghetcie białostockim. Wśród powstańców i członków Ruchu Oporu w ghetcie białostockim była ona uważana za jedną z najwybitniejszych bojowców. Jedna grupa powstańców w lasach białostockich była nazwana jej imieniem. W związku z 5-ą rocznicą w ghetcie białostockim zgłaszamy wniosek dla uczczenia pamięci bojowców*

2/1/2

odznaczyć pośmiertnie bohaterski czyn poległej w nierównej walce z niemieckimi mordercami.

Mąż Judyty, Maniek Nowogródzki, działacz komunistyczny, stracony w czasie wojny przez Niemców. Brat? Henryk Nowogródzki był w getcie warszawskim policjantem, po wojnie adwokat w Warszawie, zmarł.

Ewentualne uzupełnienia znajdują się w t. IV *Słownika VM Kobiet*.

APAK, T. 3557/WSK (tamże materiały Yivo Institute For Jewish Research, Nowy Jork - 9-cio stronicowy tekst hebrajski tłumaczony przez M. Friedmana w 2003 r.); BKiOKPRP, Pośmiertny wniosek odnaczeniowy Nowogródzkiej J.;

Mark B., *Ruch oporu w Getcie Białostockim*, s. 108, 123, 208, 242, 245, 248-249, 259-260;

<http://www.gabrielesimoncini.it/Publications/Docs/List%20KPP.rtf>



Biogram spec. przez Elż. D. W. do II tomu "Strumień" VI
Kobiet 2 uwagami prof. T. Friedel 24 VIII 05 1/1/3

NOWOGRÓDZKA Judyta (1908?-1943), przed wojną członkini KPP, od 1942 członkini Organizacji Antyfaszystowskiej, organizatorka grup bojowych w getcie białostockim, potem oddziału partyzanckiego; zginęła w czasie powstania w getcie białostockim

Judyta (Jehudyta) Nowogródzka urodziła się ok. 1908 w Warszawie w żydowskiej rodzinie inteligenckiej. Ukończyła ~~tamże~~ gimnazjum Kaleckiej, aktywnie działając w ZMS, aktywistka KZMP, Członkini KPP.

W czasie wojny mieszkała w Białymstoku w domu przy ul. Jurowieckiej. Członkini zorganizowanej w 1942 Organizacji Antyfaszystowskiej. Z ramienia kierującego Organizacją Komitetu Antyfaszystowskiego koordynowała pracę organizacji młodzieżowej, utworzonej równoległe do kół dla dorosłych. Organizowała grupy bojowe w getcie. Niektórym z nich udało się wyjść z getta i utworzyć oddziały partyzanckie. W kwietniu 1943 wyszła z getta grupa zmobilizowana przez Judytę, została jednak napadnięta i rozbita pod wsią Lipowy Most i musiała powrócić do getta. Mimo niepowodzenia Judyta przygotowywała dalsze wyprawy do lasu i niebawem wyruszyła kolejna dobrze uzbrojona grupa 30 ludzi, której udało się przedostać do lasu.

Po wybuchu powstania w getcie białostockim 16 VIII 1943 Judyta była komendantką swojej grupy bojowej liczącej ok. 40 mężczyzn i kobiet nieźle uzbrojonych. Brali m.in. udział w odparciu ataku Niemców na ogród Judenratu. Udało im się przeżyć bombardowanie tego ogrodu przez Niemców i podjęli dalszą walkę. Broniąc się próbowali przedostać się wraz z innymi ocalałymi przez rozwalony parkan gettowy do lasu. Niestety próba nie powiodła się, poległo wtedy ok. 70 bojowców. W czasie walki, Judyta chora na serce, dostała ostrego ataku serca. Pomimo ciężkiej choroby zorganizowała nową grupę bojowców, która w nocy 19 sierpnia podjęła ponowną próbę szturmowania parkanu i przedostania się do lasu, która jednak również się nie udała; w tej walce Judyta prawdopodobnie zginęła.

Judyta Nowogródzka Postanowieniem Prezydenta RP Nr 436/48 z 7 III 1949 została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, na wniosek Wojewódzkiego Komitetu Żydowskiego w Białymstoku z 5 VIII 1948, z uzasadnieniem: *Członek Komitetu Antyfaszystowskiego w Białymstoku, organizatorka grup bojowych. Śmierć poniosła w walce z Niemcami w ghetcie białostockim. Wśród powstańców i członków Ruchu Oporu w ghetcie białostockim była ona uważana za jedną z najwybitniejszych bojowców. Jedna grupa powstańców w lasach białostockich była nazwana jej imieniem. W związku z 5-ą rocznicą w ghetcie białostockim zgłaszamy wniosek dla uczczenia pamięci bojowców*

✓ ① rozmowa z kobietami dla dorobku

I/1/4

✓ ② zmuszona do powrotu

✓ ③ W czasie walki dora na serce Judyte doznała ostrego ataku. Mimo ciężkiego stanu zorganizowała nową grupę bojowników, którzy w nocy 19 sierpnia podjęli desperacką próbę skrzyżowania niebezpiecznej przesłania na przeciwnie się do lasu. Ta próba nie powiodła. Judyte prawdopodobnie w trakcie niej zginęła.

Ute

odznaczyć pośmiertnie bohaterski czyn poległej w nierównej walce z niemieckimi mordercami.

Mąż Judyty, Maniek Nowogródzki, działacz komunistyczny, stracony w czasie wojny przez Niemców. Brat? Henryk Nowogródzki był w getcie warszawskim policjantem, po wojnie adwokat w Warszawie, zmarł. *sybil*

Ewentualne uzupełnienia znajdują się w t. IV *Słownika VM Kobiet*.

APAK, T. 3557/WSK (tamże materiały Yivo Institute For Jewish Research, Nowy Jork - 9-cio stronicowy tekst hebrajski tłumaczony przez M. Friedmana w 2003); BKiOKPRP, Pośmiertny wniosek odznaczeniowy Nowogródzkiej J.;

Mark B., *Ruch oporu w Getcie Białostockim*, s. 108, 123, 208, 242, 245, 248-249, 259-260;

<http://www.gabrielesimoncini.it/Publications/Docs/List%20KPP.rtf>



- I/2 - Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora:
- wniosek o nadanie odznaczenia - pośmiertne VM
dla Nowogrodzkiej Judety. (Kancelaria Prezyd. RP do E.2.)
Msp. kserokopia, k. 1, s. 1-2.



Wniosek o nadanie odznaczenia

2h/100
Pośm. c. r. n. e. / 7

Virtuti Militari

(Wymienić rodzaj odznaczenia)

Za zasługę (określić ogólnie rodzaj zasługi) Członek Komitetu Antyfaszystowskiego w czasie okupacji w Białymstoku, organizatorka grup bojowych. Śmierć poniosła w walce z Niemcami w ghetcie białostockim.

1. Nazwisko i imię Nowogrodzka Judyta pseudo Vuli
2. Nazwiska z poprzednich małżeństw i rodowe.....
3. Imiona rodziców.....
4. Miejsce i dokładna data urodzenia.....
5. Adres.....
6. Zawód wyuczony.....
7. Obecnie zajmowane stanowisko.....
8. Miejsce pracy.....
9. Stanowisko w organizacjach społecznych.....
10. Narodowość.....
11. Przynależność państwowa.....
12. Przynależność partyjna.....
13. Udział w walkach z Niemcami (gdzie i kiedy).....
14. Jak długo służył w armii polskiej i innych armiach.....
15. Czy był ranny (kiedy i gdzie).....
16. Posiadane odznaczenia:
rodzaj odznaczenia i klasa (podać kto nadał, data nadania i za jaką zasługę).....

W kartotece nie figuruje

dnia 24.9 194 8 r.

Podpis RP 5-1-48r.

17/2/2

17. Uzasadnienie wniosku (podać szczegółowo czyny, okres pracy, wzgl. działalność – wyróżniające kandydata) Wśród powstańców i członków Ruchu Oporu w getcie białostockim była ona uważana za jedną z najwybitniejszych bojownic. Jedną grupą powstańców w lasach białostockich była nazwana jej imieniem. W związku z 5-arcznica w getcie białostockim zgłaszany wniosek dla uczczenia pamięci bojownic odznaczyć pośmiertnie bohaterski czyn poległej w nierównej walce z niemieckimi mordercami.

18. Kto przedstawia do odznaczenia (podać władzę, instytucję, org. społ.)
Wojewódzki Komitet Żydowski

Białystok, dnia 5.8.1948 r.
(Miejsce i data)

Lewin S.
(Podpis: Nazwisko i Imię)

Przewodniczący
(Stanowisko)

Pieczęć



Władza, instytucja, organizacja opiniująca:

Wniosek Woj. Kom. Odznaczeń wzgl. władzy centralnej:

U: Anty Militeri
pośmiertnie

Przewodniczący
Białostockiej Wojew. Rady Narodowej
Podpisy:

(Nazwiska i imiona, stanowiska)

Białystok, dn. 10 sierpnia 1948
(Miejsce i data)



Za zgodność z oryginałem

Ekspert

Barbara Kruszyńska

9.07.2003

Pieczęć



Handwritten signatures and names of the council members

IV. Korespondencja:

- 1. 12. 2002 - list Irenej Makowskiej do prof. E. 2. Msp. oryg.
2 kserokopie, Komunikata IPN. K. 1, s. 1.
- 25. 02. 2003 - e-mail Ryszarda Neemanna do Katarzyny
Minczykowskiej. Wydruk, k. 1, s. 2.
- 6. 03. 2003 - e-mail E. 2. do Ryszarda Neemanna,
wydruk k. 1, s. 3.

K. 1, s. 3



Warszawa, dnia 1 grudnia 2002 r.

598/02
Kon. S. Makowski

10/1
I kop. ...
Dankowski

8305

Szanowna i Droga Pani Profesor!

Przeprowadziłam wywiad w sprawie Nowogródzkiej - VM. Otóż w Warszawie żyje wdowa po adwokacie Henryku Nowogródzkim. Przeprowadziłam z nią rozmowę. Otóż rodzina Nowogródzkich z Białegostoku nie miała kontaktu z rodziną w Warszawie. Według otrzymanych informacji nikt z rodziny białostockiej nie mieszka w Polsce i najprawdopodobniej nikt nie ocalał z wojny. Przeprowadziłam wywiad w Białymstoku i tam również nie ma nikogo z rodziny ~~xxx~~ Nowogródzkich. Przykre to, ale wątpię by można było zebrać jakieś wiadomości o Judycie Nowogródzkiej. Wracam do poszukiwań Daszkiewiczowej. Przesyłam wycinek z Naszego Dziennika "Komunikat" IPN z Gdyni w związku z poszukiwaniem rodziny Daszkiewiczów. Moje poszukiwania w Radzie Adwokackiej akt znanego przed wojną adwokata Daszkiewicza - też nie dały żadnego rezultatu. Może w IPN-ie w Gdyni otrzymasz jakieś wiadomości.

1 załącznik.

Lęczę serdeczne życzenia zdrowia
i siły do pracy oraz miłości
Irena Malinowska

KOMUNIKAT

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku prowadzi śledztwo (sygn. akt S 76/02/Zk) w sprawie zamordowania przez żołnierzy Armii Czerwonej we wrześniu 1939 r. w okolicach jeziora Narocz na Wileńszczyźnie obywateli polskich - w szczególności małżonków Rogińskich i dwojga ich dzieci, Gabrieli kirmuntowej (z domu Chłapowskiej, córki Lidii Daszkiewicz), emerytowanego ppłk. WP Adama Sielickiego, byłego dowódcy 14. Dywizjonu Artylerii Konnej, żony i córki ww.

Osoby posiadające informacje o zdarzeniach będących przedmiotem niniejszego postępowania proszone są o kontakt listowny z Oddziałową Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku.

Adres:

Instytut Pamięci Narodowej - Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku - z siedzibą w Gdyni
ul. Witomińska 19, 81-311 Gdynia

p. 137/03

IV/2
Ksewo do
teczki 'Nowogródzkiej' | B655

----- Original Message -----

From: Ryszard Neumann

To: FAPAK

Sent: Tuesday, February 25, 2003 10:42 PM

Subject: Meldungen und Berichte aus dem Geheimen

Wiesbaden, 25.02.03

Szanowna Pani Katarzyno!

Mam tylko jedną uwagę dla p. prof. Zawackiej, otrzymałem pocztą jeszcze kilka dodatkowych nazwisk. Otóż udało mi się znaleźć tylko jedną wzmiankę dotyczącą Judyty Nowogródzkiej, mianowicie na liście członków KPP. Niżej podaję internetowe źródło:

.....

<http://www.gabrielesimoncini.it/Publications/Docs/List%20KPP.rtf>

COMMUNIST PARTY OF POLAND (KPRP - KPP) 1918-1938

List of Members

Nowogródzka Judyta

.....

Serdeczne pozdrowienia

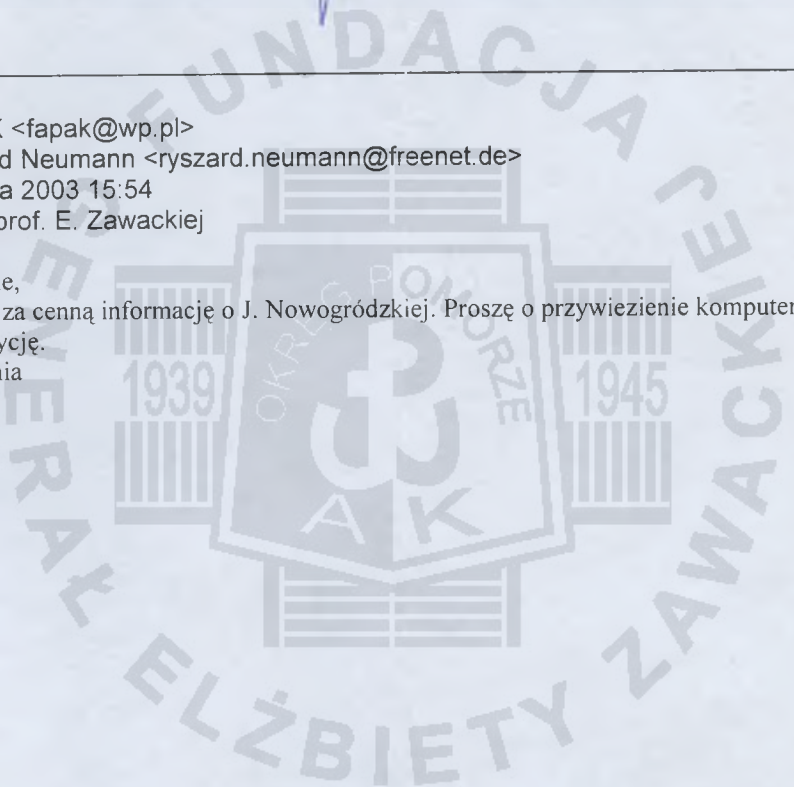
Ryszard Neumann

IV | 3

FAPAK

Od: FAPAK <fapak@wp.pl>
Do: Ryszard Neumann <ryszard.neumann@freenet.de>
Wysłano: 6 marca 2003 15:54
Temat: list od prof. E. Zawackiej

Drogi Panie Ryszardzie,
Dziękuję za miły list i za cenną informację o J. Nowogródzkiej. Proszę o przywiezienie komputera, bardzo się przyda.
Dziękuję za tę propozycję.
Serdeczne pozdrowienia
Elżbieta Zawacka



288 supl.

Nowogrodzka

Judyte

1. N

2. I., ps.

3. ur.

4. st.

5. Org.

V. NAZWISKOWE KARTY INFORMACYJNE 6

6. przydz .. uczestnic samobrony w getcie białostockim

7. funkcje

8. nr

9. źr.



buf od 5 makrobu

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

E2.

Nowogrodzka - Judyta

z domu 14 200
200 200 200
brak

Bratystok.

Brat + Henryk Nowogrodzki, był
w ghetcie warszawskim policjantem - po
wojnie był adwokatem w Warszawie -
zmarł, żyje tylko powojenna - 1199
żona - mienko co W-wie, moge
telefonicznie spróbować rozmawiać

17. Makart

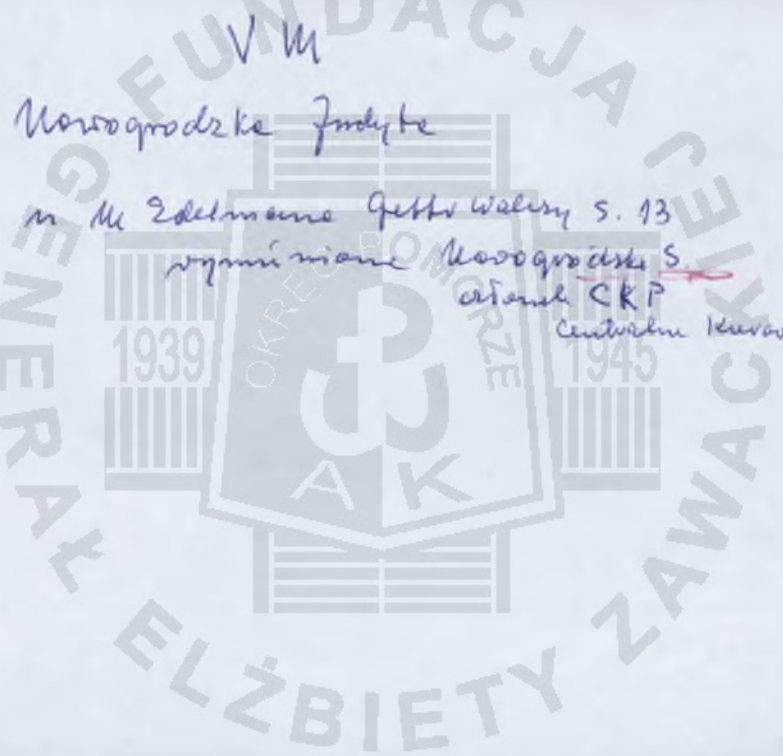
8. Nowogrodzka Jehudyta

długoletnia członkini Partii Komunistycznej. Zorganizowała w getcie oddział partyzancki nazwany jej imieniem. Posyłała do lasu zorganizowane grupy/uzbrojone/. W tym czasie poszczególne grupy połączyły się w jeden oddział walczący.

Przyłączyła się do ogólnej organizacji bojowej. Zginęła w getcie białostockim w czasie tamtejszego powstania.

/wg oprac. z Izraela t.II s.732-3/

V M
Warszawska Jedyta
m. Mi. Edelmanna Getto walczy 5. 13
wyznieniane ~~Mosogrodzka 5~~
oficjalnie CKP
Centrum Nauk. Partii



Imię i lubrajskiego - M. Friedman

8. Nowogrodzka Jehudyta

długoletnia członkini Partii Komunistycznej. Zorganizowała w getcie oddział partyzancki nazwany jej imieniem. Posyłała do lasu zorganizowane grupy/uzbrojone/. W tym czasie poszczególne grupy połączyły się w jeden oddział walczący.

Przyłączyła się do ogólnej organizacji bojowej. Zginęła w getcie białostockim w czasie tamtejszego powstania.

/wg oprac. z Izraela t.II s.732-3/

VM

żo B

Mosogrodzka Jndnte

s. 108

Postarunki wykurzone książki oraz prace nad it

zob Mark B., Prace oporn w getciu Bialost.
108, 123, 208, 242, 245, 248, 249, 259



†	NOWOGRÓDZKA	Judyta	1939	ŻOB	1943	Powstanie w Getcie Białostockim			
---	-------------	--------	------	-----	------	---------------------------------	--	--	--

NOWOGRÓDZKA Judyta

